

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

82

WACŁAW IWANOWSKI

(1880—1943)

Wacław Iwanowski urodził się 7 VI 1880 r. w rodzinnym majątku Lebiodka koło Lidy na Białorusi. W 1899 r. ukończył V Gimnazjum Klasyczne w Warszawie i rozpoczął studia na Wydziale Chemii Instytutu Technologicznego w Petersburgu. W 1904 r. uzyskał dyplom inżyniera technologa i po odbyciu praktyki w cukrowni Borowiczki pod Płockiem w styczniu 1905 r. został asystentem w Zakładzie Technologii Produktów Spożywczych petersburskiego Instytutu Technologicznego. Po odbyciu uzupełniających studiów na Politechnice w Monachium w 1909 r. otrzymał doktorat na podstawie rozprawy poświęconej rezultatom doświadczeń uprawy buraka cukrowego w guberni wileńskiej.

W latach 1909—1913 W. Iwanowski był docentem zymotechniki w petersburskim Instytucie Technologicznym i wykładowcą fermentologii na Wyższych Zeńskich Kursach Politechnicznych. Jednocześnie pracował jako konsultant do spraw przerobu owoców i warzyw przy Ministerstwie Rolnictwa. Nakładem tego ministerstwa w 1912 r. wydał swoją pierwszą książkę „Rezultaty ispytania płodowych i owoszcznych suszilków”.

W połowie 1913 r. wyjechał do Wilna, gdzie objął kierownictwo działu przemysłowo-handlowego Wileńskiego Towarzystwa Rolniczego i został prezesem nowo utworzonego Białoruskiego Towarzystwa Wydawniczego. Sprawami wydawniczymi zajmował się już od 1905 r. organizując, jako działacz na rzecz białoruskiego odrodzenia narodowego, białoruską spółkę wydawniczą w Petersburgu, którą kierował przez 7 lat.

W marcu 1915 r. W. Iwanowski został prezesem Białoruskiego Komitetu Pomocy Ofiarom Wojny i jesienią organizował ewakuację ludności do Rosji. Sam znalazł się w Orle, gdzie pracował w przemyśle zbrojeniowym, a w drugiej połowie 1916 r. w Piotrogradzie został pełnomocnikiem Ministerstwa Rolnictwa do spraw zaopatrzenia fabryk narzędzi rolniczych.

W burzliwych latach 1917—1920 W. Iwanowski uczestniczył w białoruskim życiu politycznym oscylując między programem narodowościowym bolszewików a federalistycznymi koncepcjami Piłsudskiego. W 1918 r. pełnił funkcję rektora Instytutu Pedagogicznego w Mińsku i ministra oświaty w rządzie Białoruskiej Republiki Ludowej, po czym pracował w resorcie oświaty Litewsko-Białoruskiej Republiki Radzieckiej, a w końcu 1920 r. wszedł w skład rządu Litwy Środkowej, w którym kierował resortem aprowizacji. Po upadku koncepcji federalistycznych w styczniu 1921 r. W. Iwanowski wycofał się z życia politycznego.

Z początkiem 1922 r. został powołany na Katedrę Technologii Produktów Spożywczych i Przemysłu Fermentacyjnego w Politechnice Warszawskiej (PW) jako profesor kontraktowy. 4 VII 1924 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym, a 1 IX 1935 r. profesorem zwyczajnym PW. W latach 1930/31—1932/33 piastował godność dziekana Wydziału Chemicznego, a w latach 1935/36—1936/37 kierownika Stu-

dium Wojskowego. Ponadto wykładał chemię na Wydziale Mechanicznym PW.

Badania prowadzone przez prof. W. Iwanowskiego i jego współpracowników w Katedrze Technologii Produktów Spożywczych i Przemysłu Fermentacyjnego PW obejmowały głównie przetwórstwo owoców i warzyw, piekarnictwo i mleczarstwo, produkcję i zastosowanie spirytusowych mieszanek napędowych (przy współpracy z prof. J. Turskim), impregnację drewna oraz oczyszczanie i wykorzystanie fabrycznych ścieków pocelulozowych. Wyniki tych badań były publikowane w fachowej periodyce krajowej (*Przemysł Chemiczny, Przegląd Chemiczny, Roczniki Chemii, Przemysł Rolny*) i zagranicznej (*Zeitschrift für Spiritusindustrie, Cereal Chemistry*). Jako czołowy ekspert prof. W. Iwanowski reprezentował Polskę m.in. na międzynarodowej konferencji w sprawie standaryzacji analiz spożywczych w Paryżu (1929) i na międzynarodowym kongresie techniki mleczarskiej w Kopenhadze (1931).

Znaczenie prac badawczych prof. W. Iwanowskiego polegało na konsekwentnym dążeniu do wdrażania ich rezultatów w praktycznej działalności przemysłu polskiego. Sam był autorem siedmiu patentów. Takie ukierunkowanie pracy naukowej sprzyjało rozwojowi współpracy z przemysłem. Kontakty te wyzyskiwał prof. W. Iwanowski m.in. do uzyskiwania środków na budowę nowych gmachów PW: Technologii Chemicznej i Elektrotechniki. Gmachy te były budowane od 1928 r. przez stowarzyszenie „Studium Technologiczne”, którego był sekretarzem komisji technologicznej. Kierował również pracami projektowymi nowych laboratoriów w Gmachu Technologii Chemicznej. Na PW prof. W. Iwanowski był ponadto wieloletnim kuratorem uczelnianego Koła Wilnian i Koła Ziemi Nowogrodzkiej.

W latach dwudziestych prof. W. Iwanowski odbudował zniszczone w czasie I wojny światowej gospodarstwo w Bojarach, należące do majątku Lebiodka, które stało się promieniującym na okolicę ośrodkiem kultury pomologicznej.

We wrześniu 1939 r. opuścił Warszawę, uznając że w obliczu wielkiej wojny jego miejsce jest na Białorusi. Początkowo jednak przebywał w Wilnie, gdzie do czerwca 1941 r. kierował Katedrą Technologii Chemicznej na litewskim Uniwersytecie Wileńskim. W 1941r. wyjechał do Mińska i niebawem został burmistrzem tego miasta. Jednocześnie podjął konspiracyjną działalność polityczną, zmierzającą do stworzenia niezależnego państwa białoruskiego. Liczył przy tym na współdziałanie polskiego rządu emigracyjnego i jego władz krajowych, inicjując kontakty i pertraktacje z Komendą Główną AK. Działalność ta — obok sprzymierzeńców — przysporzyła mu wrogów, oskarżających go o współpracę z Polakami. Zmarł 7 XII 1943 r. w Mińsku na skutek ran odniesionych w zamachu inspirowanym przez białoruskich przeciwników politycznych. Został pochowany na miejscowym cmentarzu Kalwaryjskim.

Opracował Jerzy Turonek